

## Zwangsrekrutiert

Wéi de Gauleiter *Gustav Simon* den 30. August 1942 d'Zwangsrekrutierung vun de Joergäng 1920-1925 (duerno bis 1928) dekretiert huet, dunn ass de Widerstand gewuess, a wa Jongen am Duerf verstoppt waren, dann huet een op zwou Säite missen oppassen, fir net an d'Messer ze lafen.

**Groussbusser Jongen a Meedercher déi agezu waren**

1. Alphonse Assa (Schmadds Fos)
2. Nicolas Dennemeyer
3. Eugène Delhez, Gendarem (†Obelcko)
4. Jos Heinen (Steffs Jos)
5. Robert Heymans
6. Gusty Hoffmann
7. Nicolas Majerus (Krietsen Néckel)
8. Achille Manternach (Arbeitsdénsgcht)
9. Vicky Manternach (Arbeitsdénsgcht)
10. Armand Lies
11. Alphonse Reding
12. Jean-Pierre Reding (†Sonnenburg)
13. Nicolas Schaul (Mettis Néckel) (†Nettuno)
14. Roger Schaul (Mettis Roger)

Vun hinnen hunn der 3 hiert Liewe misse loossen.

### Jemp Reding

De *Jemp Reding*, gebuer den 21. September 1923, war zu Sonnenburg (Slonsk) am KZ. An der Nuecht vum 30. op den 31. Januar 1945, téschent 22.00



3483. Рединг  
Жан-Пьер  
Грессбюс  
21.9.23  
— Грессбюс

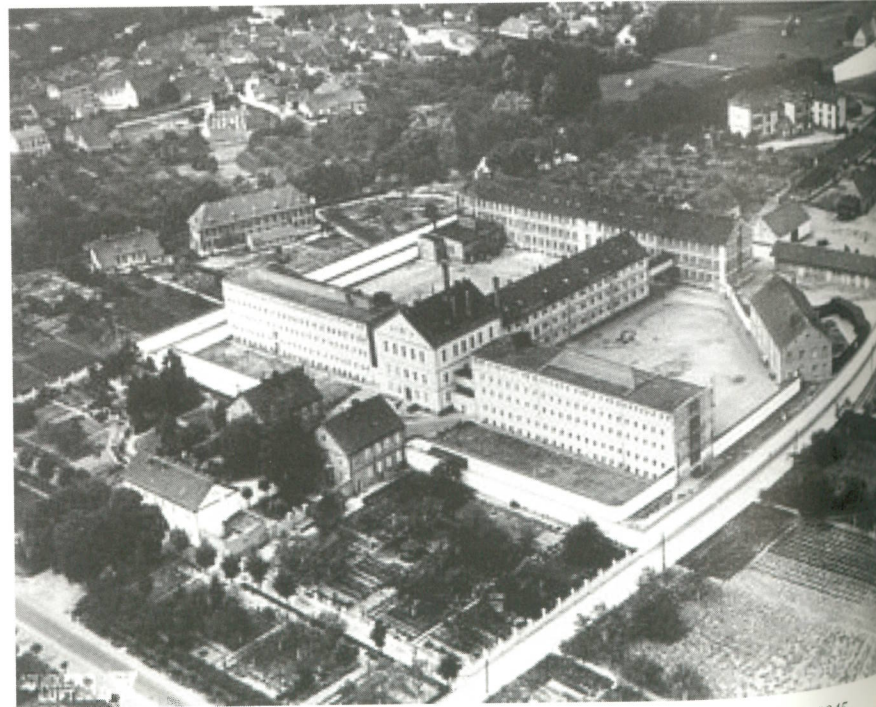
*Jemp Reding*  
21.09.1923-31.01.1945

an 02.00 Auer, sinn 819 Prisonnierer vun engem SS-Kommando erschoss ginn. Énnert deenen 91 Lëtzebuurger Affer war och de *Jemp Reding*. Den 2. Februar hunn d'Russen déi Prisonnierer befreit, déi de Massaker iwwerlieft haten, a sinn dobäi op Kéip Läche gestouss.

De *Jemp Reding* ass d'éischt an engem Massegraf um Site vum Prising begruewe ginn. 1946 hunn d'Polen déi Doudeg all erausgeholl an op engem Kierfecht, allerdéngs ouni Identifikatioun, bäigesat.



Dei Erschosse vu Sonnenburg



De Prising zu Sonnenburg 1945

### Eugène Delhez

De Gendarem *Eugène Delhez*, gebuer de 7. August 1909 zu Rodange, war 1940 vu Schëffleng op Groussbus komm. Fir d'Preise war et een aus der Kategorie "Sie bieten nicht die Gewähr". Den *Eugène Delhez* ass als Gendarem entlooss ginn, a fir d'Émschoulung an de Schwarzwald geschéckt ginn. Duerno ass en an d'Wehrmacht komm, an de 16. Januar 1945 zu Obelcko a Polen ëmkommen. Am Wort vum 9. Abrëll 1947 war dat hei nozeliesen.

Grosbous — Dieser Tage ging der Gemeindeverwaltung seitens des Commissariat au Rapatriement ein offizielles Schreiben zu, welches den Tod des seit 1942 (*lies 1940*) hier stationierten und in die deutsche Wehrmacht gezwungenen Gendarmen Eugen Delhez bestätigte. Was man seit einem Jahr befürchtete, wurde zur grausamen Gewißheit. Wie ein Augenzeuge, ein Elsässer aus Strasbourg, vor dem dortigen Polizeikommissär aussagte, ist Delhez am 16. Januar 1945 bei dem Dorfe Obelcko, 6 km von Grojeck in Polen, einer von einem russischen Panzerwagen abgegebenen Kugel zum Opfer gefallen, über den Begräbnisort weiß der Zeuge nichts zu berichten, weil er selbst gefangen wurde. Hr. Delhez, der verschiedentlich versuchte, sich der verhassten Wehrmacht zu entziehen, war deshalb in eine Strafkolonie versetzt worden, die fast immer im vordersten Einsatz stand. Die Einwohner von Grosbous bedauern sehr den Tod dieses pflichtbewußten, sympathischen Beamten und sprechen der schwergeprüften Gattin und ihrem Sohn ihr herzlichstes, tiefgefühltes Beileid aus.

Den *Eugène Delhez* ass a Polen begruewe ginn, d'Plaz vu sengem Graf, wann en eent huet, ass net bekannt.

Zum frommen Udenken  
u mi le wo Mann, mein herzensgudde Papp,  
was onvergessleche Jong, Edem, Brudder,  
Schwer, Monni, Neveu a Coseng, den



Här Eugène DELHEZ  
Mann vum Cécile Putz  
Gendarm zo Grosbous

gebueren zo Rodange, den 7. 8. 1909, gefall  
am 16. Januar 1945, an Obelcko (Polen),  
an seng le'w Familien an seng Hemecht  
an Obelcko (Polen), de 16. Januar 1945,  
an Alter vun 35 Joer.



Weit vun dohem hues dir misse stierwen.  
Ke le'w Bleck huet dech getraff.  
Ke Mensch dir d'Hand gerécht.  
Den Herrgott huet et eso' gewollt  
Du hues verlós deng Fra a Kand.  
O stief hinnen Tre'schter aus dem  
Himmelsland.

Wann dohém op ère Griéwer,  
Frönn, dir fir de'je'neg biét.  
De' dohém hu könne stierwen.  
Schenkt och mir e klengt Gebiét.

Hellegst Hiérez Jesu, ech vertrauen op Dech!  
Le'w Mamm vu Letzeburg, biét fir hién!  
Barmhertzege Jesus, göff him d'e'weg Ro'!

D'Doudebild vum 12. Abrëll 1947

D'Annoce  
vum 12. Abrëll 1947

Après une longue et cruelle attente nous avons eu la triste certitude que mon cher époux, mon bon papa, notre inoubliable fils, beau-fils, frère, beau-frère, oncle, neveu et cousin

**Monsieur Eugène DELHEZ**  
époux de Cécile Putz  
gendarme à Grosbous

a dû donner sa vie pour sa famille et sa patrie le 16 janvier 1945, à Obelcko (Pologne), à l'âge de 35 ans.

Le service funèbre sera remplacé par des messes basses.

De la part de Mme Eug. Delhez, née Cécile Putz, son fils Raymond Delhez, M. Nicolas Delhez-Lambert, ses enfants et petits-enfants, Mme Vve Nicolas Putz-Schmitz, ses enfants et petits-enfants et des familles apparentées.

Grosbous, Lamadelaine, Esch-Alz., Rodange, Differdange, Ellange et Obercorn. le 12 avril 1947. 4758E

Eugène Delhez  
07.08.1909-16.01.1945





Ier d'Famill Gewëssheet hat, ass den Eugène als Vermèsste gesicht ginn. Datt déi Aktioun net ëmmer gutt koordinéiert war beweist en Artikel aus der Zäitschrëft ONS JONGEN. An der Nummer 11 vum 1.-15. Juni 1948 ass nach ëmmer nom Eugène Delhez gesicht ginn, seng Doudesannonce war awer schonn den 12. Abrëll an den Zeitungen.

Den Eugène Delhez war mat der Catherine Putz vu Féngeg bestuet. Den 13. Januar 1939 war hiren eenzege Jong, de Raymond zu Esch-Uelzecht op d'Welt komm. Wéi den Eugène zu Bous fort war, ass seng Fra Catherine erëm mam Jong heem bei d'Elteren op Esch wunne gaangen. Den Eugène huet reegelméisseg Kaarten dohinner geschéckt. Hei ass eng vum 16. November 1941, wou en ukënnegt, datt en heem op Besuch kënnt.



Den Eugène Delhez mat senger Fra Catherine Putz an hirem Jong Raymond Delhez 1941

De Raymond Delhez huet nach bis 1946 mat senger Mamm an der Gendarmerie zu Groussbus gewunnt. Vun do sinn se op Féngeg gezunn. De Raymond huet eng Plaz op der Eisebunn fonnt, ass haut pensionnéiert, a wunnt mat senger Fra Germaine Brück zu Stengefort. E grouss Merci un d'Famill, déi äis dës Dokumentatioun ausgeléint huet.

Déi offiziell Doudeserklärung vum Eugène Delhez op der Groussbusser Gemeng a vu senger Fra Catherine Putz op der Déifferdenger Gemeng

ÉPOUX

Nom Delhez  
 Prénoms Eugène Joseph  
 Décédé le 16. 11. 1941, près du village de Obelato (Pologne), sur déclaration judiciaire de décès du tribunal Grosbous le 4. déc. 1941 et amendement de et à Drefférick, en date du 28. octob. 1944  
 L'Officier de l'Etat Civil.  
 Grosbous

Nom PUTZ  
 Prénoms Catherine Céile  
 Décédé le 06. 02. 1988  
 à Niederhern No 32/1588  
 L'Officier de l'Etat Civil.  
 Grosbous

Néckel Schaul

Den Néckel Schaul (Mettis Néckel), gebuer de 27. September 1920, hat sech de 14. Juli 1942 mam Elise Elsen bestuet. En ass agezu ginn, an den 8. Februar 1944 zu Nettuno an Italien leie bliwwen. Wéi den Néckel gestuerwen ass, hat hiert klengt Meedchen Marguy 8 Méint, et huet säi Papp ni kenne geléiert. Eréischt am Dezember 1948 ass den Néckel rapatriéiert, an zu Groussbus um Kierfecht begruewe ginn.



Dem Néckel Schaul säin Doudebild vun 1944

Néckel Schaul (Mettis Néckel) 27.09.1920-08.02.1944

Nous avons la profonde douleur de faire part du retour dans sa chère terre natale de notre bien-aimé et regretté époux, père, fils, gendre, frère, beau-frère, oncle, neveu et cousin

Monsieur Nicolas SCHAUL  
 époux de Elise Elsen  
 mort en Italie (Nettuno), le 8 février 1944, à l'âge de 24 ans.  
 L'enterrement suivi du service funèbre aura lieu à Grosbous, jeudi, le 23 décembre, à 10 heures du matin.  
 De la part des familles Schaul, Elsen et Heiles.  
 Grosbous, le 22 décembre 1948.  
 Cet avis tient lieu de lettre de faire part. 9464

De Feldpoststempel vum Bréif, den 8.2.1944

Dem Néckel Schaul seng 2. Doudesannonce a säi Begriefnis 1948

Jesus! Maria! Josef!

Sein sehnlichster Wunsch seine Lieben und seine schöne Luxemburger Heimat wiederzusehen blieb ihm unerfüllt.

Zum liebevollen Andenken  
 an unsern innigstgeliebten, ewigunvergesslichen  
 Gatten, Vater, Sohn, Schwiegersohn, Bruder,  
 Schwager, Onkel, Neffe und Vetter

**Nikolaus SCHAUL**  
 Ehegatte von Elise ELSEN  
 aus Grossbus  
 gefallen in Italien (Brückenkopf Nettuno)  
 am 8. Februar 1944  
 im blühenden Alter von 24 Jahren.

Druck Brachmann, Eitelbrück

Déi 2 lescht Bréiwer

Den Néckel Schaul huet vill Bréiwer aus Italien heemgeschriwwen. Merci dem John Schaul a senger Fra Marguy Frantz, déi äis dem Néckel seng 2 lescht Bréiwer ginn hunn, fir hei ze publizéieren. D'Marguy Schaul, dem Néckel säi Meedchen, hat déi Bréiwer nach all bis kuerz viru sengem Doud am Joer 2015 versuergt. Se sinn haut am Archiv vun den Zwangsrekrutierten zu Hollerich. Deen zweetleschte Bréif ass vum 5. Februar 1944, dem Stempel no ass en den 8. Februar fortgaangen, et war deen Dag wou den Néckel gefall ass.

**Feldpostbrief**

An Famillie  
Schaul Nik.  
Grosbous  
Hei Bäckerei (Lindenberg)

Abfender Gepr. Schaul Nic.  
31.2.44

6  
 Deutsches Reich  
 16.11.41  
 FREIBURG

JEDER  
 Volksgenosse  
 Rundfunkhörer

an  
 Familie Nik. Putz  
 Saltingen Nr. 2  
 37081 Uding  
 Luxemburg

Verlag Karl Alber, Freiburg i. Br.

Freiburg, den 16. 11. 41.

Herrn Putz wird ein herzliches  
 Schreiben zu kommen lassen. Mein  
 Glück drückt somit vorhin. Alles geht  
 vorüber. Unsere Abreise ist für Sonntag,  
 den 22. 11. 41, um 11. 54 Uhr pünktlich. Wenn  
 es gut geht, kommen wir um 22. 30 Uhr  
 in Luxemburg an. So kann es noch möglich  
 sein, dass wir noch ein Mittagsessen  
 noch haben können. Ich will davon  
 ablassen bis auf ein halbes Liter  
 gibt uns Sonntag. Herzlich.